

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **J. J.**, bývajúceho v D., zastúpeného Mgr. A. L., advokátkou so sídlom vo V., proti žalovanému **JUDr. P. G.**, bývalému správcovi konkurznej podstaty úpadcu Z., a.s., so sídlom v S., **o zaplatenie 66 387,84 EUR s prísl.**, vedenej na Okresnom súde Brezno pod sp. zn. 5 C 139/2009, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 28. októbra 2010 sp. zn. 17 Co 218/2010 rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 28. októbra 2010 sp. zn. 17 Co 218/2010 ako aj uznesenie Okresného súdu Brezno z 10. septembra 2010 č. k. 5 C 139/2009-99 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súdu Brezno na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobca sa podanou žalobou domáhal voči žalovanému náhrady škody a náhrady nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv z dôvodu, že žalovaný ako správca konkurznej podstaty úpadcu podal na neho trestné oznámenie, v dôsledku čoho mu bol zadržaný náves, ktorý používal pri výkone podnikateľskej činnosti, a bola znížená jeho dôstojnosť a vážnosť u spoluobčanov, obchodných partnerov a príbuzných.

Okresný súd Brezno uznesením z 10. septembra 2010 č. k. 5 C 139/2009-99 konanie zastavil a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. V odôvodnení uznesenia uviedol, že rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici z 2.11.2009 č. k. 51-24K 11/1994-KI-2368, ktoré nadobudlo právoplatnosť 17.11.2009, bol zrušený konkurz vyhlásený na majetok úpadcu Z., a. s. „v konkurze“, so sídlom v S., IČO: X., a JUDr. P. G. bol zbavený funkcie správcu konkurznej podstaty. Zároveň dňom 23.4.2010 bola označená obchodná spoločnosť vymazaná z obchodného registra bez právneho nástupcu.

Tým došlo k neodstrániteľnému nedostatku základnej podmienky konania, a to spôsobilosti byť účastníkom konania na strane tohto subjektu, preto v zmysle § 104 ods. 1 veta prvá O.s.p. v spojení s § 107 ods. 4 O.s.p. bolo potrebné konanie zastaviť.

Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací na odvolanie žalobcu uznesením z 28. októbra 2010 sp. zn. 17 Co 218/2010 uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania. Potvrdenie prvostupňového uznesenia odôvodnil jeho vecnou správnosťou poukazujúc na to, že za žalovaného bol označený JUDr. P. G. ako správca konkurznej podstaty úpadcu, a nie ako fyzická osoba. Vyslovil názor, že ak správca konkurznej podstaty mohol byť účastníkom konania len namiesto úpadcu a ten zanikol bez právneho nástupcu, potom stratou spôsobilosti úpadcu byť účastníkom konania vznikla neodstrániteľná prekážka konania.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca. Žiadal, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu i súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil odňatím možnosti konať pred súdom, ku ktorému došlo nesprávnym zastavením konania. V súvislosti s tým poukazyval na to, že žalobu nepodal proti úpadcovi, ale proti JUDr. P. G., teraz už bývalému správcovi konkurznej podstaty úpadcu.

Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu navrhol tento mimoriadny opravný prostriedok ako neopodstatnený zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie bolo podané proti právoplatnému uzneseniu odvolacieho súdu oprávnenou osobou (účastníkom konania) v zákonnej lehote (§ 240 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), preskúmal uznesenie odvolacieho súdu a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a 239 O.s.p.

Dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu je v prvom rade prípustné (a súčasne dôvodné) vtedy, ak je konanie postihnuté vadami taxatívne uvedenými v § 237 O.s.p., ktoré spôsobujú tzv. zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. K týmto vadám prihliada dovolací súd - ak je dovolanie podané včas a na to oprávneným subjektom - z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.). Existenciu väd konania uvedených v ustanovení § 237 O.s.p. dovolateľ tvrdil, a to konkrétne vadu uvedenú pod písm. f/.

Podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, právo na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia a pod.). K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím. Takýmto rozhodnutím môže byť aj uznesenie odvolacieho súdu, ktorým potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa o zastavení konania pre neodstrániteľnú prekážku konania, ak oba sudy otázku prekážky, brániacej pokračovaniu v konaní, neposúdili správne.

V prípade zastavenia konania bez splnenia zákonných podmienok pre takéto rozhodnutie spočíva podstata odňatia možnosti účastníkovi konať pred súdom v odmietnutí spravodlivosti (*denegatio iustitiae*), t.j. v nerešpektovaní základného procesného práva účastníka na poskytnutie spravodlivej ochrany jeho subjektívnych práv. Tento dôsledok sa v sporovom občianskom súdnom konaní prejavuje predovšetkým vo vzťahu k žalobcovi, ktorý sa so žalobou obracia na súd o poskytnutie ochrany svojich práv, a ktorý zásadne disponuje konaním a jeho predmetom. Zastavením konania sa totiž súd odmieta zaoberať meritórnym prejednaním veci. Vo vzťahu k žalovanému môže *denegatio iustitiae* nastať vtedy, ak zastavenie konania môže znamenať ujmu na jeho právnom postavení vyplývajúcom z hmotného práva, ale tiež i na jeho procesných právach, akým je napr. právo na náhradu trov konania.

V preskúmvanej veci právny záver súdov v základnom konaní o existencii prekážky konania danej stratou spôsobilosti byť účastníkom konania na strane obchodnej spoločnosti, v ktorej žalovaný do zrušenia konkurzu vykonával funkciu správcu konkurznej podstaty, nebol správny. Tento právny záver bol dôsledkom nesprávnej interpretácie ustanovenia § 14 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších zmien a doplnkov (ďalej len „zákon č. 328/1991 Zb.“) v spojení s § 45 ods. 1 tohto zákona.

V zmysle § 14 zákona č. 328/1991 Zb. je potrebné rozlišovať procesnoprávne a hmotnoprávne účinky vyhlásenia konkurzu.

Pokiaľ bolo konanie začaté na návrh dlžníka alebo proti nemu pred vyhlásením konkurzu na jeho majetok, procesnoprávnym účinkom vyhláseného konkurzu je podľa § 14 ods. 1 písm. d/ zákona č. 328/1991 Zb. prerušenie konania, ak sa týka majetku patriaceho do podstaty alebo ak sa týka nároku, ktorý má byť z podstaty uspokojený. Ak sa v takýchto prerušených konaniach pokračuje na návrh správcu, úpadcovho odporcu alebo nerozlučného účastníka konania, ďalším procesnoprávnym dôsledkom vyhláseného konkurzu je, že správca sa stáva účastníkom konania namiesto úpadcu. V prípade zrušenia konkurzu tieto účinky vyhlásenia konkurzu v zmysle § 45 ods. 1 zákona č. 328/1991 Zb. zanikajú. To znamená, že konania pokračujú a dlžník (v čase konkurzu označovaný ako úpadca) sa stáva opäť účastníkom konania namiesto správcu.

Účinky vyplývajúce z § 14 ods. 1 písm. c/ zákona č. 328/1991 Zb., t. j. že súdne konania týkajúce sa majetku patriaceho do podstaty alebo konania o nárokoch, ktoré majú byť uspokojené z tohto majetku, možno začať na návrh správcu alebo podaním návrhu proti správcovi, sú vo svojej podstate hmotnoprávnymi účinkami vyhlásenia konkurzu. Sú totiž dôsledkom toho, že v zmysle odseku 1 písm. a/ tohto ustanovenia oprávnenie nakladať s majetkom podstaty, ako aj výkon práv a povinností, ktoré súvisia s nakladaním s majetkom podstaty, prechádzajú na správcu. Žaloba, ktorá by bola podaná po vyhlásení konkurzu úpadcom alebo proti úpadcovi, by musela byť zamietnutá preto, že dispozičné oprávnenia k majetku podstaty prešli na správcu, t. j. z dôvodu nedostatku aktívnej alebo pasívnej legitimácie úpadcu, ktorý v rovine hmotného práva stratil právo nakladať s majetkom podstaty. Aktívne alebo pasívne legitimovaným je v takýchto konaniach len správca, aj keď sa tým nestáva účastníkom hmotnoprávných vzťahov, v ktorých predtým vystupoval úpadca. Zrušenie konkurzu má za následok zánik aktívnej alebo pasívnej legitimácie správcu, ktorú

opäť nadobúda dlžník. Nemá však za následok zo zákona zmenu v procesnom postavení správcu, resp. bývalého správcu (v jeho postavení účastníka konania), v konaniach začatých na jeho návrh alebo proti nemu, v ktorých sa stal účastníkom konania podaním žaloby, či už bol v nej označený za žalobcu alebo žalovaného. Takýto dôsledok (zmena účastníka konania nastávajúca zo zákona) nevyplýva zo žiadneho ustanovenia zákona č. 328/1991 Zb. ani zo žiadneho iného právneho predpisu. Bývalý správca preto zostáva účastníkom konania (nedochádza k procesnej zmene v tom, že by zo zákona sa účastníkom konania stal dlžník). Nedostatok aktívnej alebo pasívnej legitimácie bývalého správcu (ktorý by inak viedol k zamietnutiu žaloby) je možné riešiť len postupom predpokladaným v ustanovení § 92 ods. 2 a 3 O.s.p.

V preskúmvanej veci z obsahu spisu vyplýva, že žaloba bola podaná po vyhlásení konkurzu a že za žalovaného bol označený JUDr. P. G. ako správca konkurznej podstaty úpadcu Z., a.s., a nie táto obchodná spoločnosť. Rovnako nemožno mať pochybnosti, že menovaný, teraz už bývalý správca, je fyzickou osobou. Vychádzajúc zo záverov rozvedených v predchádzajúcom odseku sa uvedená obchodná spoločnosť zrušením konkurzu nestala účastníčkou konania. Následný zánik jej právnej subjektivity v dôsledku výmazu z obchodného registra bol preto z hľadiska podmienky konania, spočívajúcej v spôsobilosti byť účastníkom konania, právne irelevantný. Nemohol mať totiž za následok vznik neodstrániteľnej prekážky konania, spočívajúcej v strate jej spôsobilosti byť účastníčkou konania, ak účastníčkou konania nebola.

Keďže súd prvého stupňa nesprávne zastavil konanie, hoci pre takéto rozhodnutie nebol daný dôvod, a odvolací súd toto pochybenie neodstránil, bolo konanie pred oboma súdmi postihnuté vadou majúcou za následok odňatie možnosti žalobcovi konať pred súdom, spočívajúce v porušení jeho práva na meritórne prejednanie a rozhodnutie veci. Dovolací súd preto uznesenie odvolacieho súdu ako i rovnakou vadou postihnuté uznesenie súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 a 3 O.s.p.).

Dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že účinky vyhlásenia konkurzu v zmysle § 14 ods. 1 písm. c/ zákona č. 328/1991 Zb. a rovnako aj účinky zrušenia konkurzu sa vzťahujú na súdne konania týkajúce sa majetku patriaceho do podstaty alebo na konania o nárokoch, ktoré majú byť uspokojené z podstaty. Netýkajú sa však konania, predmetom ktorého je nárok proti správcovi vyplývajúci z § 8 ods. 2 uvedeného zákona, t. j. nárok

na náhradu škody (pri použití extenzívneho výkladu aj nároku na ochranu za zásah do osobnostných práv) za porušenie povinností správcu uložených mu zákonom alebo súdom. V takomto prípade je správca sám (bez ohľadu na to, či konkurz stále prebieha alebo či bol zrušený) účastníkom hmotnoprávneho zodpovednostného vzťahu a jeho pasívna legitímácia závisí od preukázania skutkových okolností pre možnosť aplikácie označeného ustanovenia.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 18. januára 2012

JUDr. Rudolf Č i r ě, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová